

Dossier PFAS-vervuiling



"David versus Goliath": de impact die de uitspraak van een vrederechter tegen chemiereus 3M kan hebben

De kleine man tegenover de grote Amerikaanse chemiereus: zo vatten enkele experts milieurecht de uitspraak van een Antwerpse vrederechter in de zaak tegen 3M samen. Maar wat moeten we nu denken van deze uitspraak? En welke impact kan ze hebben?

Hanne Decré

di 16 mei ⌚ 15:40

Het gezin-Verstraete sleepte de Amerikaanse chemiereus 3M – die een vestiging in Zwijndrecht heeft – voor de vrederechter voor "burenhinder". De afloop viel gisteravond in onze mailbox: de

vrederechter in Antwerpen oordeelt dat er wel degelijk sprake is van overmatige burenhinder.

Om van burenhinder te kunnen spreken, moet er aan een aantal voorwaarden voldaan zijn. Zo moet er volgens het Burgerlijk Wetboek sprake zijn van "nabuurship". De twee partijen moeten dus wel degelijk burenen zijn van elkaar.

Daarnaast moet er ook sprake zijn van "een bovenmatige hinder die toerekenbaar is aan de buur." Eenvoudig gezegd: de hinder moeten buitenproportioneel zijn, dus niet wat je van een normale buur mag verwachten. Twee zaken waar volgens de vrederechter aan voldaan is.



PFAS-vervuiling

3M moet gezin uit Zwijndrecht schadevergoeding betalen voor PFAS-vervuiling: "Belangrijk precedent"

Update di 16 mei 09:28

Een verrassende uitspraak, zo oordelen zowel advocate Isabelle Larmuseau, als professor en advocaat Geert Van Calster. Allebei zijn ze gespecialiseerd in het milieurecht.

"Het blijft een apart gegeven", zegt Larmuseau. "Eigenlijk hebben ze gebruik gemaakt van een handigheidje. Het goede aan de zaak is dat het

snel gaat, maar het is eigenlijk niet hoe het hoort te zijn. Inbreuken op de milieuzorgplicht worden normaal gezien strafrechtelijk vervolgd. Dat zijn de beste procedures om te volgen, dan is het eigenlijk te betreuren dat je moet overstappen tot dit zwakgebod."

Want om het te kaderen: meestal gaan burenruzies over pakweg een fout geplante boom of een padelveld dat voor geluidsoverlast zorgt. Deze zaak is eigenlijk een vreemde eend in de bijt. En toch. Van Calster vindt het hoe dan ook bemoedigend. "Dit is duidelijk David versus Goliath, de klassieke kleine man versus een groot Amerikaans bedrijf. Minstens in eerste aanleg heeft het toch iets opgeleverd."

BEKIJK – Hoe zat de zaak weer in elkaar? We zetten het in "VRT NWS Journaal" op een rij:

Hoe kon de kleine man het halen van het grote Amerikaanse concern?

Eigenlijk was er van deze procedure niet zo bijster veel verwacht, vertrouwen de mensen die we opbellen ons toe. Volgens Van Calster hebben een heel aantal factoren bijgedragen aan de uitspraak.

"Er is een groot aantal stukken uit Amerikaanse processen beschikbaar, dat heeft zeker een duidelijke rol gespeeld. Er was dus veel informatie beschikbaar, je hebt bijvoorbeeld ook een duidelijke reactie vanuit de Vlaamse overheid en er is bewezen dat emissienormen extreem overschreden zijn."



De industrie krijgt geen carte blanche

"Het gezond verstand zegeviert", gaat hij verder. En - ook opvallend: 3M kan zich niet verstoppen achter een vergunning. "Dat betekent dat een milieuvergunning géén vrijbrief is voor de industrie, de industrie krijgt géén carte blanche."

"We moeten er niet onnozel over doen, ze hebben een plicht tegenover de omwonenden. Deze regels, in dit geval de burenhinder, spelen ook een rol." Al houdt ook Van Calster wel nog een stok achter de deur, want een eventuele beroepsprocedure is nog altijd mogelijk.

BEKIJK - Specialist in het milieurecht Isabelle Larmuseau geeft meer duiding in het "VRT NWS Journaal":



Hoe gaat het nu verder met 3M?

3M zelf hebben we nog niet gehoord na de uitspraak. Of het bedrijf al dan niet in beroep gaat, is dus nog niet geweten.

Larmuseau benadrukt dat deze voortdurende procedures dan wel hinderlijk zullen zijn voor 3M, het gaat in dit geval – de zaak voor de vrederechter – over een foutloze aansprakelijkheid.

Een foutloze wat? Dat betekent dat de vrederechter zich niet uitspreekt of 3M een fout gemaakt heeft. "Dus de bedrijfsleiders komen niet in het vizier en dit wordt niet gekwalificeerd als fout." Daarom blijft deze procedure voor haar wat "onlogisch" aanvoelen.

Het is echter best wel mogelijk dat dit de deur openzet voor andere omwonenden van 3M, die in navolging van dit gezin ook zo'n zaak aanspannen.

Daarnaast blijven er natuurlijk nog de strafrechtelijke en/of andere procedures. En daar kan het nog jaren duren vooraleer we weten waaraan of

waaraf, want de zaak zit nog in de onderzoeksfase.

"Quick win"

Volgens Larmuseau en Van Calster staat de uitspraak van gisteren verdere stappen allesbehalve in de weg. "Het is niet omdat de vrederechter deze beslissing genomen heeft, dat 3M de dans nu ontspringt voor strafrechtelijke of burgerrechtelijke procedures."

"Het groot nadeel in ons land is dat er een zeer grote gerechtelijke achterstand is. De eigenlijke procedure voor foutaansprakelijkheid duurt nog jaren. Dat werkt demotiverend. Dan is dit een quick win."

Of zoals Larmuseau stelt: "Dit is geen eindpunt voor 3M, het zal alleen tussentijds extra hinderlijk zijn."

En voor andere grote bedrijven? Is dit effectief een precedent?

Geert Lenssens, de advocaat van de slachtoffers, benadrukt dat "grote industrieën zich ernstig moeten bezinnen over alle activiteiten die ze doen dichtbij woonkernen". Hij noemt de uitspraak een "mijlpaal voor iedereen die in de buurt van een fabriek woont".

Maar is dat effectief zo?

Zowel Larmuseau als Van Calster denkt dat het waarschijnlijk niet zo'n vaart loopt. "Niet in elk geval is het zo extreem duidelijk", klinkt het bij Van Calster. Larmuseau hoopt vooral dat er lessen getrokken worden hieruit. En ook Van Calster spoort bedrijven aan om proactiever "met de fijne kam door de beslissingsprocessen" te gaan. "Op dat vlak kan dit bizar genoeg een mijlpaal zijn."

In ieder geval zal het mensen "met nieuwe ogen doen kijken naar de abnormale burenhinder", verwacht Larmuseau. "De procedure is eigenlijk wat herontdekt." "Dit kan wel een argument worden in pleidooien", denkt ook Van Calster. "En ook rechters kunnen zich door deze uitspraak gesteund voelen."

PFAS-vervuiling